

ISSN 2953-8106

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
АРМЯНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ARMENIAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ЭКОНОМИКА И ОБЩЕСТВО

ECONOMY AND SOCIETY

2(8)



«ՏՆՏԵՍԱԳԵՏ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ 2025

«Տնտեսություն և հասարակություն» գիտական հանդեսը հրապարակվում է Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի գիտական խորհրդի որոշմամբ

Научный журнал "Экономика и общество" издается по решению Ученого совета Армянского государственного экономического университета

The scientific journal "Economy and Society" is published by the decision of the Scientific Council of the Armenian State University of Economics

Գլխավոր խմբագիր՝ Արմեն ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

խմբագրական խորհուրդ՝ Դավիթ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ (գլխավոր խմբագրի տեղակալ), Վարդան ԱՌԹՅԱՆ, Մարինե ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ, Լևոն ԲԱՐԽՈՒԴԱՐՅԱՆ, Հայկ ԲԵԶՄԱՆՅԱՆ, Լուսինե ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, Նարեկ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, Կարինե ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, Տիգրան ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ, Թաթուլ ՄԿՐՏՅԱՆ, Հայկ ՄՆԱՅԱԿՅԱՆՅԱՆ, Մանուկ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ, Գրիգոր ՆԱԶԱՐՅԱՆ, Սուսաննա ՉԱԼԱԲՅԱՆ, Սոֆյա ՕԿԱՆՅԱՆ, Օլեգ ԲՈԴՅԱԳԻՆ (Ռուսաստան), Եվա ԳԼԻՆՍԿԱ (Լեհաստան), Դան-Քրիստիան ԴԱԲԻՋԱ (Ռումինիա), Պյոտր ՄԱՆԻԿՈՎՍԿԻ (Լեհաստան), Դավիթ ՍԻԽԱՐԱԼԻԴՅԵ (Վրաստան), Դին ՍԻՆԿՈՎԻՇ (Խորվաթիա), Ելենա ՍՏԱՆԿՈՎԻՇ (Սերբիա), Զոլտան ՇԱԿԱԼ (Հունգարիա)

Главный редактор Армен ГРИГОРЯН

Редакционная коллегия: Давид АХВЕРДЯН (Заместитель главного редактора), Вардан АТОЯН, Марине АРАКЕЛЯН, Левон БАРХУДАРЯН, Айк БЕДЖАНИЯН, Лусине КАРАПЕТЯН, Нарек КАРАПЕТЯН, Карине АРУТЮНЯН, Тигран МАРТИРОСЯН, Татул МКРТЧЯН, Айк МНАЦАКАНЯН, Манук МОВСИСЯН, Григор НАЗАРЯН, Сусанна ЧАЛАБЯН, София ОГАНЯН, Олег БОДЯГИН (Россия), Ева ГЛИНСКА (Польша), Дан-Кристиан ДАБИЖА (Румыния), Петр МАНИКОВСКИ (Польша), Золтан САКАЛ (Венгрия), Дин СИНКОВИЧ (Хорватия), Давид СИХАРУЛИДЗЕ (Грузия), Елена СТАНКОВИЧ (Сербия)

Editor-in-chief Armen GRIGORYAN

Editorial Board: Davit HAKHVERDYAN (Deputy Editor-in-Chief), Vardan ATOYAN, Marine ARAKELYAN, Levon BARKHUDARYAN, Hayk BEJANYAN, Lusine KARAPETYAN, Narek KARAPETYAN, Karine HARUTYUNYAN, Tigran MARTIROSYAN, Tatul MKRTCHYAN, Hayk MNATSAKANYAN, Manuk MOVSISYAN, Grigor NAZARYAN, Susanna CHALABYAN, Sofia OHANYAN, Oleg BODYAGIN (Russia), Dan-Cristian DABIJA (Romania), Ewa GLIŃSKA (Poland), Piotr MANIKOWSKI (Poland), David SIKHARULIDZE (Georgia), Dean SINKOVIC (Croatia), Jelena STANKOVIĆ (Serbia), Zoltán SZAKÁL (Hungary)

Պատասխանատու քարտուղար՝ Գոհար ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Տեխնիկական խմբագիր՝ Նաիրա ԽՉԵՅԱՆ

Ответственный секретарь Гоар ОГАНЕСЯН
Технический редактор Наира ХЧЕЯН

Executive Secretary Gohar HOVHANNISYAN
Technical Editor Naira KHCHEYAN

© Տնտեսություն և հասարակություն, 2025
© Экономика и общество, 2025
© Economy and Society, 2025
© «Տնտեսագետ» հրատարակչություն, 2025
© Издательство «Тнтесает», 2025
© "Tntesaget" publishing house, 2025

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՏԵՍԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՏՈՄ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

«Ազգերի հարստության» մեջ Ադամ Սմիթի վարքաբանական հայացքները և դրանց արդի տիրույթը 7

ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ

ԷԴԳԱՐ ԱՂԱԲԵԿՅԱՆ, ՎԱՀԵ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ, ԴԻԱՆԱ ՏԵՐՅԱՆ, ԺՈՐԱ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ, ԷՄՄԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Պետական պարտատոմսերի երկրորդային շուկայի արդյունավետության վերաբերյալ հայրենական և օտարերկրյա հետազոտությունների վերլուծություն 25

ԳԱՅԱՆԵ ԱՎԱԳՅԱՆ, ՔՆԱՐԻԿ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ, ԹԵՐԵԶԱ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՀՀ պետական պարտքի կայունության գնահատումը DDT գործիքի միջոցով..... 46

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱՐԵԿ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, ՄԱՆՈՒԿ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ, ԼՈՒՍԻՆԵ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, ԱԻԴԱ ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ

Աշխատաշուկայի կարգավորման և ստվերային զբաղվածության կրճատման ոչ հարկային գործիքներ. միջազգային և հայաստանյան փորձի համադրում..... 63

ՇՈՒԿԱՆԵՐ ԵՎ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ԼԻԼԻԹ ԳԱԼՍՏՅԱՆ, ՄԵՐԻ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀՀ հյուրանոցային ծառայությունների ոլորտի ուսումնասիրություն 92

ԼԻԼԻԹ ՔՈԼՅԱՆ, ՍՈՆԱ ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ

Սպառողական վարքագծի փոփոխությունների միտումներն առողջ ապրելակերպի համատեքստում..... 112

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ, ՌՈՒԶԱՆՆԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, ՇՈՒՇԱՆ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

Հայաստանի արտահանման կառուցվածքային կարողությունների գնահատում..... 127

ԱՆՆԱ ՓԱԽԼՅԱՆ, ԱՍՏԴԻԿ ՆԱԶԱՐՅԱՆ, ԼԻԼԻԹ ԶԵՅՆԱԼՅԱՆ
Թուրքական ծագման ապրանքների ներկրումը ՀՀ
Ժամանակավոր արգելքից առաջ և հետո 143

**ԱՐՄԵՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ, ԱՐԳԱՄ ԱՐՏԱՇՅԱՆ, ԱՆՈՒՇ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ,
ՆԱՐԵԿ ԿԵՍՈՅԱՆ, ԿԱՏՅԱ ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ**
Տեղեկատվական և կիրճեռանվտանգության գլոբալ
մարտահրավերները և Հայաստանի դիրքը միջազգային
համատեքստում..... 168

СОДЕРЖАНИЕ

ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ ЭКОНОМИКА

АТОМ ВАРДАНЯН

Поведенческие взгляды Адама Смита в «Богатстве народов»
и их современная сфера..... 7

ФИНАНСЫ

ЭДГАР АГАБЕКЯН, ВАГЕ МИКАЕЛЯН, ДИАНА ТЕРЯН, ЖОРА СТЕПАНЯН, ЭММА ПЕТРОСЯН

Отечественный и международный опыт анализа вторичного
рынка государственных облигаций..... 25

ГАЯНЕ АВАГЯН, КНАРИК ВАРДАНЯН, ТЕРЕЗА ВАРДАНЯН

Оценка устойчивости государственного долга РА
с использованием инструмента DDT 46

СОЦИАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА

НАРЕК КАРАПЕТАН, МАНУК МОВСИСЯН, ЛУСИНЕ КАРАПЕТАН, АИДА МИРУМЯН

Неналоговые инструменты регулирования рынка труда и
сокращения теневой занятости: сопоставительный анализ
международного и армянского опыта 63

РЫНКИ И КОНКУРЕНЦИЯ

ЛИЛИТ ГАЛСТЯН, МЕРИ ПЕТРОСЯН

Исследование сектора гостиничных услуг РА 92

ЛИЛИТ КОЛЯН, СОНА МИРУМЯН

Тенденции изменений потребительского поведения в контексте
здорового образа жизни..... 112

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЭКОНОМИКА

ГРИГОР НАЗАРЯН, РУЗАННА ТАДЕВОСЯН, ШУШАН МОВСИСЯН

Оценка структурных возможностей экспорта Армении 127

АННА ПАХЛЯН, АСТГИК НАЗАРЯН, ЛИЛИТ ЗЕЙНАЛЯН

Импорт товаров турецкого происхождения до и после временного
запрета в РА 143

АРМЕН КАЗАРЯН, АРГАМ АРТАШЯН, АНУШ ТУМАНЯН, НАРЕК КЕСОЯН, КАТЯ КИРАКОСЯН

Глобальные вызовы информационной и кибербезопасности и
положение Армении в международном контексте..... 168

CONTENTS

THEORETICAL ECONOMICS

ATOM VARDANYAN

Adam Smith's Behavioral Views in "The Wealth of Nations"
and their Modern Scope 7

FINANCE

**EDGAR AGHABEKYAN, VAHE MIKAYELIAN, DIANA TERYAN,
ZHORA STEPANYAN, EMMA PETROSYAN**

Domestic and International Experience in Analyzing the Secondary
Market of Government Bonds 25

GAYANE AVAGYAN, KNARIK VARDANYAN, TEREZA VARDANYAN

Assessment of the Sustainability of the RA State Debt Using
the DDT Tool 46

SOCIAL POLICY

**NAREK KARAPETYAN, MANUK MOYSISYAN, LUSINE KARAPETYAN,
AIDA MIRUMYAN**

Non-tax Instruments for Labor Market Regulation and Reduction of
Shadow Employment: a Comparative Analysis of International and
Armenian Experience 63

MARKETS AND COMPETITION

LILIT GALSTYAN, MERI PETROSYAN

Study of the Hotel Services Sector of the RA 92

LILIT KOLYAN, SONA MIRUMYAN

Trends in Consumer Behavior Changes in the Context
of a Healthy Lifestyle 112

INTERNATIONAL ECONOMICS

**GRIGOR NAZARYAN, RUZANNA TADEVOSYAN,
SHUSHAN MOYSISYAN**

Assessment of the Structural Capabilities of Armenia's Exports 127

ANNA PAKHLYAN, ASTGHIK NAZARYAN, LILIT ZEYNALIAN

Import of Goods of Turkish Origin Before and After
the Temporary Ban in the RA 143

**ARMEN GHAZARYAN, ARGAM ARTASHYAN, ANUSH TUMANYAN,
NAREK KESOYAN, KATYA KIRAKOSYAN**

Global Challenges of Information and Cybersecurity and Armenia's
Position in the International Context 168

Հանդեսը լույս է տեսնում տարեկան երեք անգամ:

Հրատարակության 3-րդ տարի:

Журнал издается 3 раз в год. 3-ой год издания.

The Journal is published 3 times per year.

The 3-nd year of publication.

Լրատվական գործունեություն իրականացնող «Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն: Գրանցման վկայական՝ 03Ա 054452 (ներդիր՝ 003)՝ տրված 30.06.2006: Հասցեն՝ Երևան 0025, Նալբանդյան 128:

«Армянский государственный экономический университет» государственная некоммерческая организация, осуществляющая деятельность в области СМИ. Свидетельство о регистрации: 03A054452 (вставка: 003), выдано 30.06.2006. Адрес: Ереван 0025, Налбандяна 128.

The address of the editorial office of ASUE - 128, Nalbandyan, Yerevan, 0025, Armenian state university of economics, central extension, 2nd floor. Signed to be published on 29.12.2025. Order - 1079. The print run - 100.

«Տնտեսություն և հասարակություն» հանդեսի խմբագրության հասցեն՝ Երևան 0025, Նալբանդյան 128, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան, 1-ին (կենտրոնական) մասնաշենք, 2-րդ հարկ: Ստորագրված է տպագրության՝ 29.12.2025: Պատվեր՝ 1079: Տպաքանակ՝ 100: Չափսը՝ 70x108 1/16:

Հեռախոս՝ (010) 593 426, (010) 593 437
Էլփոստ՝ science.dep@asue.am, sciencedepasue@yahoo.com

Կայքէջ՝ www.asue.am → «Տնտեսություն և հասարակություն»

Phone: (010) 593 426, (010) 593 429

Email: science.dep@asue.am, sciencedepasue@yahoo.com

Website: www.asue.am → "Economy and society"

Օտար լեզուների խմբագիրներ՝

Ալլա ՄԿՐՏՅԱՆ

Լիլիթ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Էջադրումը և համակարգչային սրբագրությունը՝

Ռուզաննա ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ

Foreign Language Editors

Alla MKRTCHYAN

Lilit BEKARYAN

Pagination and Computer Proofreading

Ruzanna PETROSYAN

ASUE «TNTESAGET» Publishing House
«Տնտեսագետ» հրատարակչություն

*Printed in «Tntesaget» Publishing House
Yerevan, Nalbandyan 128*

*Տպագրված է «Տնտեսագետ» հրատարակչության
տպագրական արտադրամասում
Երևան, Նալբանդյան 128*